

23 MAART 2021

OTTER INVENTARISATIE LIMBURG

OTTERS IN RIVIERLAND

Vrijwilliger: Tamira Hofmans

Begeleiding: Bram Houben

ARK NATUURONTWIKKELING
Molenveldlaan 43, 6523 RJ Nijmegen

INHOUD

1. Inleiding.....	2
2. Materiaal en methode	3
3. Resultaten	5
4. Conclusie	7
5. Literatuurlijst	7
Bijlage 1 Kaarten per inventarisatie gebied	8
Bijlage 2 Tabel met alle locaties en beschrijving.....	12
Bijlage 3 Maas boven Venlo	16
Bijlage 4 Rivier Niers	19
Bijlage 5 Neer	22
Bijlage 6 Rivier Roer	23
Bijlage 7 Maasplassen	26

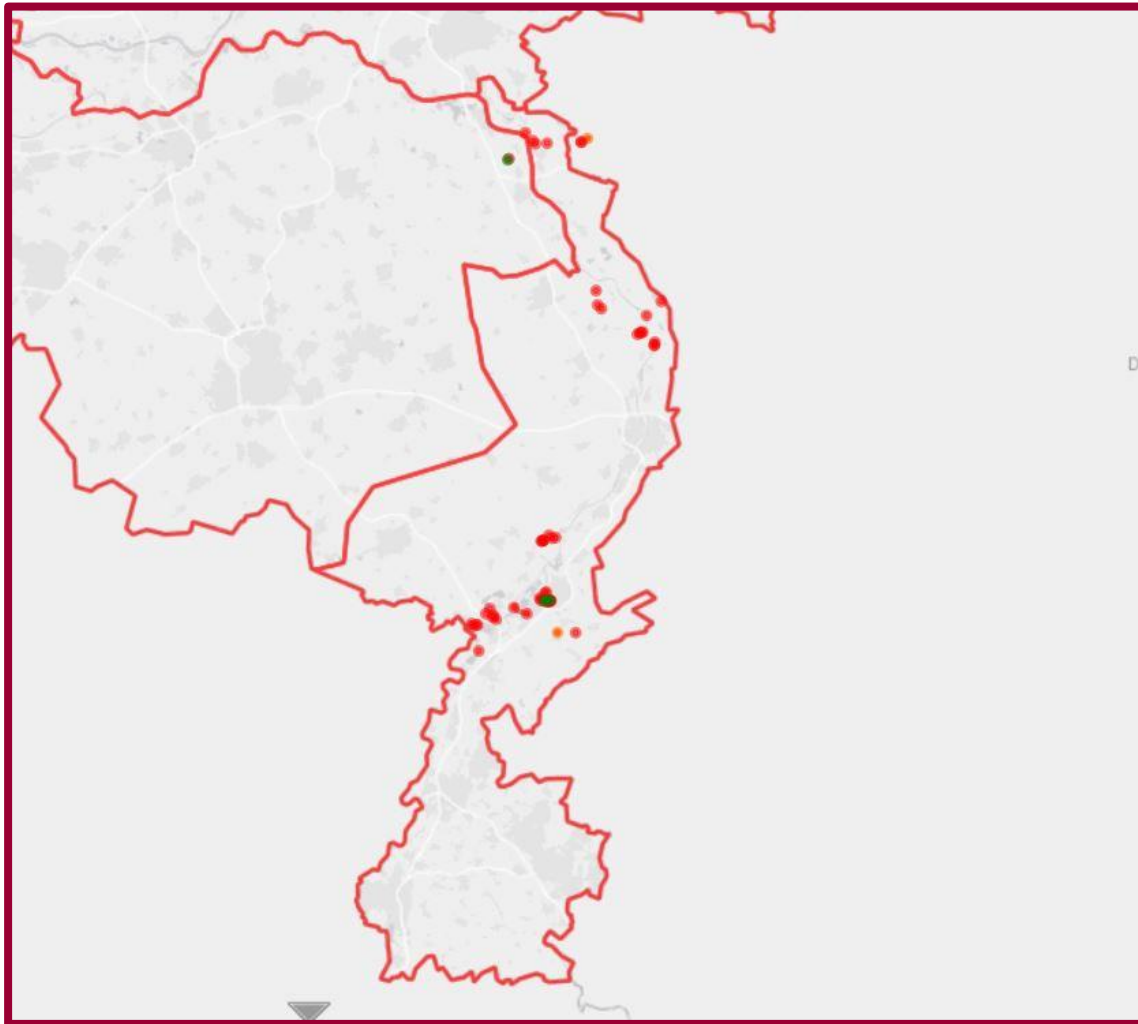
1. INLEIDING

De otter (*Lutra Lutra*) was in de Nederlandse aquatische systemen een top predator. Maar door vernieling en versnippering van zijn habitat, waterverontreiniging, jacht en verkeer stierf de otter in Nederland in 1998 uit. In Limburg zelfs al een aantal jaar eerder, in 1985. Nadat er verbod is gelegd op de jacht op otters, de waterkwaliteit is verbetering en verkeershinder en versnippering is aangepakt, is in 2002 de herintroductie van de otter in Weerribben-Wieden van start gegaan. In de jaren erna had ARK natuurontwikkeling een vergunning om otters bij te kunnen plaatsen en zo een tweede deelpopulatie kunnen vormen, deze vergunning liep tot 2020. Inmiddels is de populatie uitgegroeid naar 400-450 individuen. Maar de genetische basis van de otter populatie blijft klein. Ondanks dat er geen otters meer worden bijgeplaatst, is de kans groot dat de otter op eigen kracht zal doortrekken en zich daar dan zal vestigen. Het is belangrijk dat de otterpopulatie in de weerribben-wieden in contact komt met meer andere deelpopulaties om zo genetische materiaal uit te kunnen wisselen om zo inteelt te kunnen voorkomen. Om hier duidelijk zicht op te houden is het nodig om door middel van sporen en spraints de recentste verspreiding van de otter in Nederland in kaart te brengen. Daarnaast kunnen spraints een bijdragen leveren voor genetisch onderzoek en kan ons hiermee inzicht geven over de genetische uitwisseling tussen individuen.

Ook in de provincie Limburg is er gewerkt aan otter habitat verbetering want van oorsprong waren de grote rivieren zoals de Maas en zijn zijbeken ook het leefgebied van otters. Limburg kan gaan fungeren als verbindingszone tussen België en kan dus zo in contact komen met een andere deelpopulatie. De otterwaarnemingen laten zien dat otters zich op grote afstand van hun uitzet gebied kunnen verspreiden en daar dan ook lang onopgemerkt kunnen blijven. Echter zijn er in de provincie Limburg sporadisch sporen gevonden. Om beter in beeld van te krijgen van de verspreiding in en naar Limburg is in 2018 een otter inventarisatiescan opgezet (Pijpers & Spek van der, 2018). In begin 2021 kwam een waarneming van een otter binnen bij ARK Natuurontwikkeling in de omgeving Roermond. Naar aanleiding hiervan is deze scan opnieuw uitgevoerd. Dit is dus een herhaling van de inventarisatie scan die plaats vond in 2018 (Pijpers & Spek van der, 2018). Waarbij de inventarisatie is uitgevoerd rondom de zijtakken van de Maas, waarbij is gefocust op locaties rondom bruggen voor het zoeken na sporen.

2. MATERIAAL EN METHODE

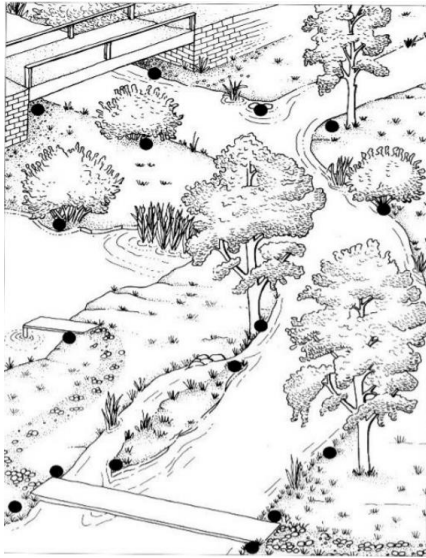
In een periode van 7 weken, 23-01-2021 tot 05-03-2021, zijn in totaal 41 locaties gecontroleerd op otter sporen. De inventarisatie is uitgevoerd langs de volgende zijtakken van de Maas: de Niers, de Groote Molenbeek, het Geldernsch-Nierskanaal, de Broekhuizermolenbeek, de Weerdbeemden, de Neerbeek, de Roer, de Hambeek, de Gerelingsplas, Polderveld, De Grote Hegge en de Oude Maas bij Bilt (Figuur 2.1).

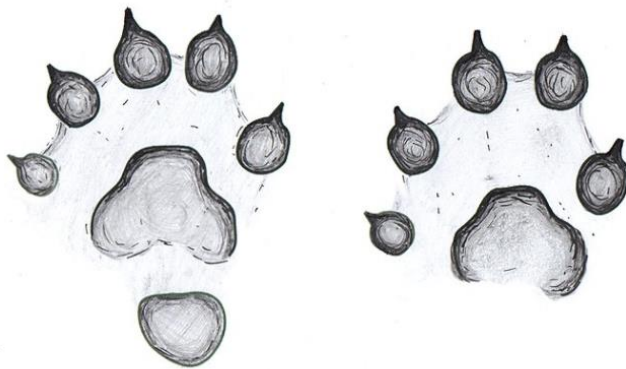
Figuur 2.1: Hierboven is de kaart van het inventarisatie gebied in de provincie Limburg te zien, met rode punten zijn de locaties waar geen sporen zijn gevonden aangegeven en met groene punten zijn de locaties waar wel sporen gevonden aangegeven.

In de gebieden is geïnventariseerd naar otter activiteit op plekken die typerend zijn voor de otter om sporen achter te laten. Deze plekken zijn gelimiteerd tot bruggen, landtongen, watersplittingsen en oevers van waterlichamen (Bijlage 3 t/m 7). Bij bruggen wordt aan beide zijden van de brug en 5 meter beide kanten langs de oever geïnventariseerd. Bij landtongen en oevers wordt er extra gelet op krabhopen of andere verhogingen bijvoorbeeld een omgevallen boom of lossen stenen (Figuur 2.2). Tijdens deze inventarisatie wordt er gezocht na otter activiteit door sporen te zoeken in de vorm van spraints of prenten. Spraints van otters zijn te herkennen aan een sterke vis geur, met vaak nog duidelijke prooiresten

aanwezig, zoals schelpen en graatjes van vis. Bij vondst wordt de spraint gecontroleerd op geur, grootte, vorm, stevigheid en kleur. Aan de hand hiervan wordt een schatting gemaakt van de versheid van de spraint. Een otter prent is 5,5-8,7 cm lang 5,6-7,1 cm breed (Figuur 2.3). Otter prenten zijn te herkennen aan de 5 druppelvormig teen afdrukken met een niervormig middenvoetskussen. Als een spoor wordt gevonden wordt Locatie type, X- en Y-coördinaten, geschatte versheid van de spraint en datum van vondst genoteerd.

Figuur 2.2: Typerende Locaties waar otters sporen achterlaat (C. Reuther, 1993).

Figuur 2.3: Otter prent (diersporengids, 2021)

3. RESULTATEN

De 41 geïnventariseerd gebieden liggen rondom de maas en zijn zijtakken, deze locaties zijn onderverdeeld in verschillende onderzoeksgebieden (Bijlage 1 en 2). Waarbij in het onderzoeksgebied de Roer (Bijlage 1, Figuur 4) 3 spraints en 1 prent is gevonden. Waarbij één Spraint is gevonden op locatie HB1 bij de Hambeek (Figuur 3.1). Deze spraint heeft een geschatte versheid van meer dan 48 uur oud, een deel van de spraint is verzameld voor DNA-onderzoek. Op deze locatie is ook een otterprent gevonden (Figuur 3.2). Op locatie R5 bij de Roer zijn twee spraints gevonden, Waarbij spraint één geschat is op versheid van 24 uur (Figuur 3.3) en Spraint twee ouder dan 48 uur (Figuur 3.4). spraint één is meegenomen voor DNA-onderzoek.

Figuur 3.1: Spraint 1 op locatie HB1 bij de Hambeek 26-01-2021.

Figuur 3.2: Otterprent op locatie HB1 bij de Hambeek 26-01-2021.

Figuur 3.3: Spraint 1 op locatie R5 bij de Roer 02-02-2021

Figuur 3.4: Spraint 2 op locatie R5 bij de Roer 02-02-2021

4. CONCLUSIE

Er kan worden geconcludeerd dat rondom Roermond een otter actief aanwezig is, en zichtbaar sporen achter laat. Daarbij wordt aanbevolen om in de omgeving Roermond extra monitoring uit te blijven uitvoeren. De gevonden spraints zijn opgestuurd naar Wageningen research center voor DNA onderzoek. Hieruit wordt hopelijk meer duidelijk of het een mannetje of vrouwtje betreft en of de spraints afkomstig zijn van één of meerdere otters in het gebied actief zijn. Daarnaast Wordt geadviseerd deze scan jaarlijks in de winterperiode uit te voeren. Om zo de recentste verspreiding van de otter in de Provincie Limburg in beeld te houden.

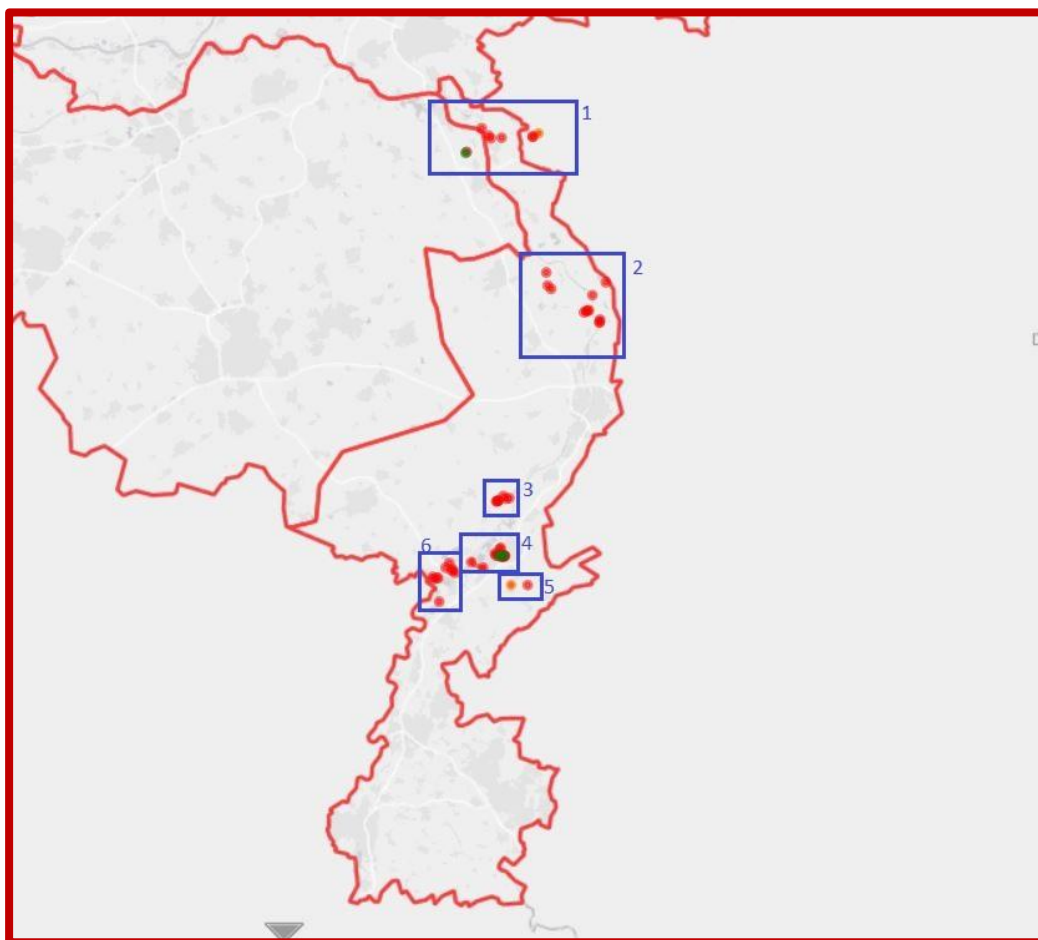
5. LITERATUURLIJST

Dierensporengids. Otter. <https://www.diersporengids.nl/otter> Bezocht op: 23-03-2021

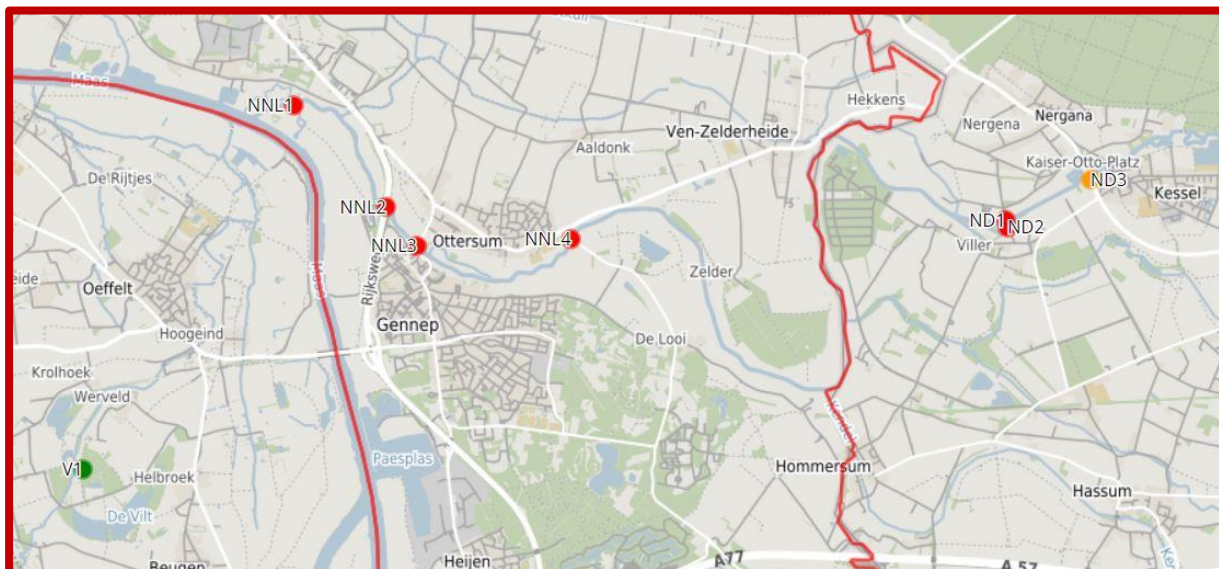
Pijpers, M. & Spek van der, K. (2018). Otter inventarisatiescan Limburg. Een inventarisatiescan van de otter langs de Maas.

Reuther, C.1993.Aktion Fischotterschutz e. V. (German Campaign for Otter Protection): Activities 1992.IUCN Otter Spec. Group Bull.8: 21 –22

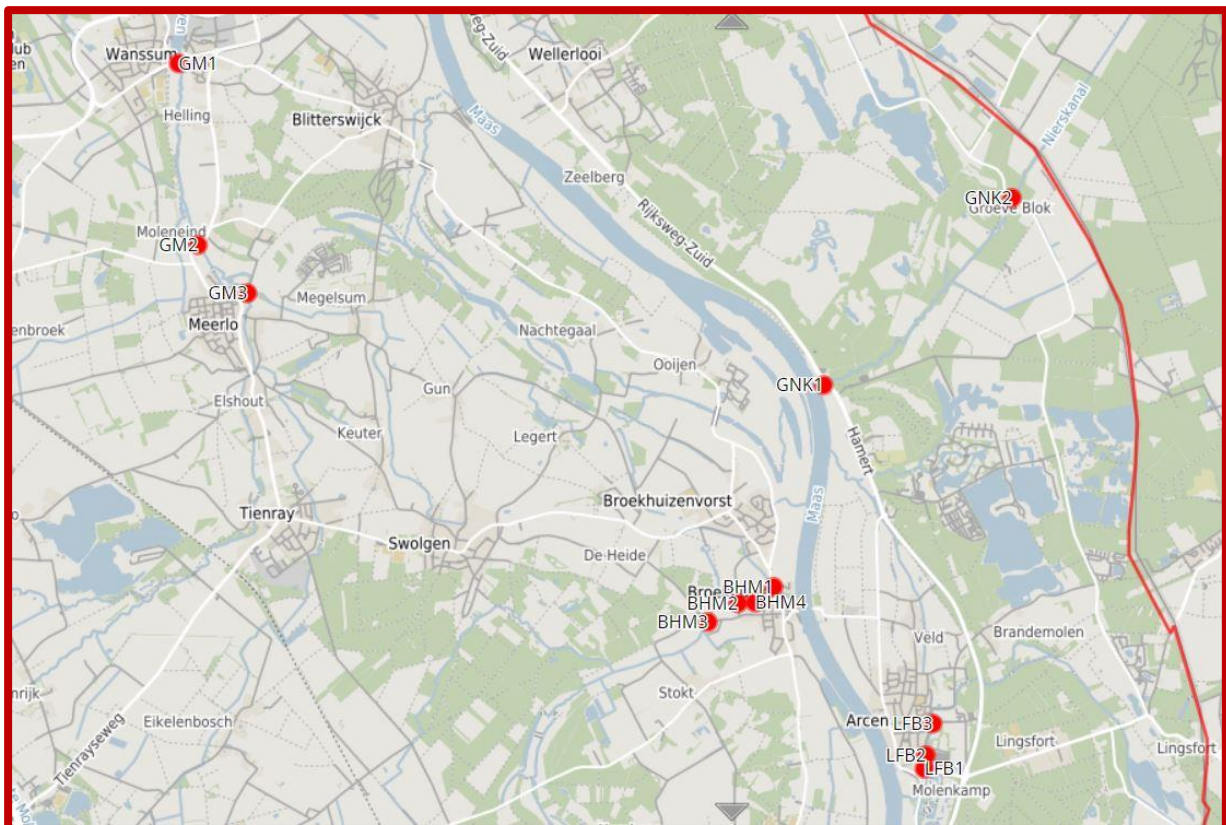
BIJLAGE 1 KAARTEN PER INVENTARISATIE GEBIED

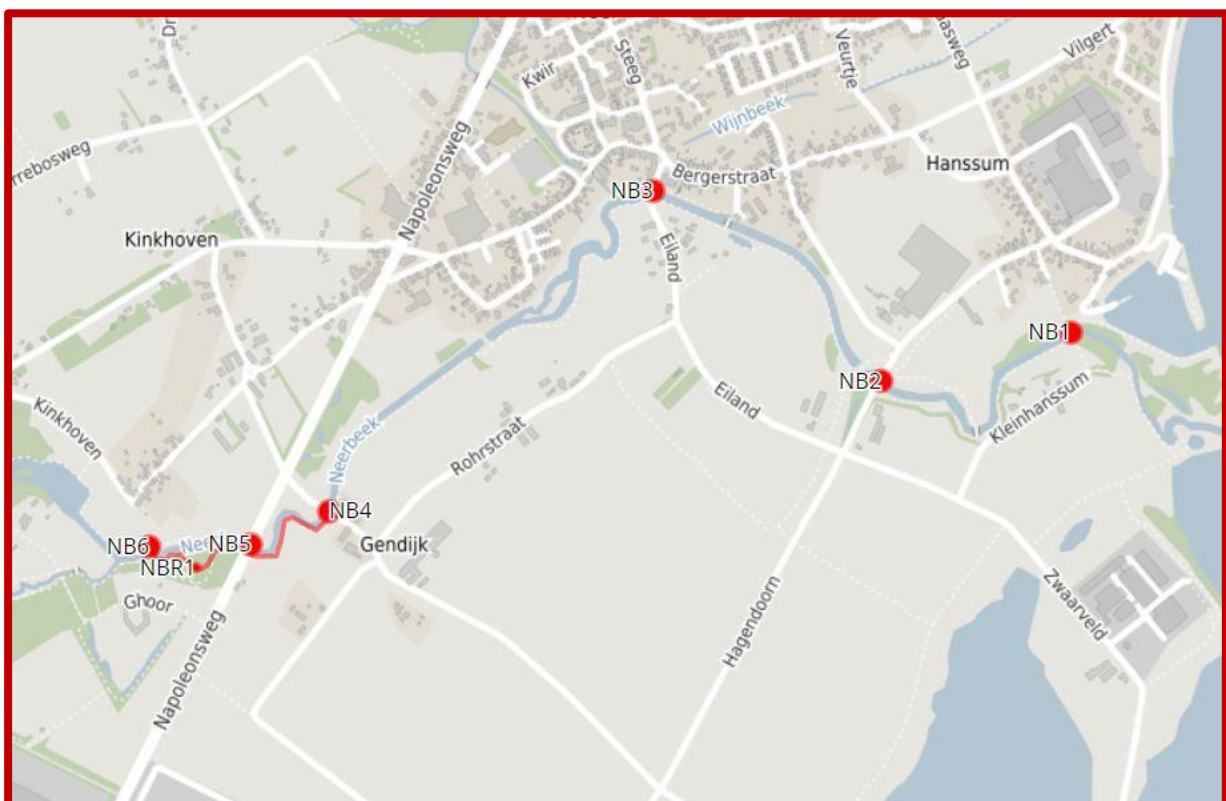
Figuur 1: Overzichtskaart inventarisatiegebieden.

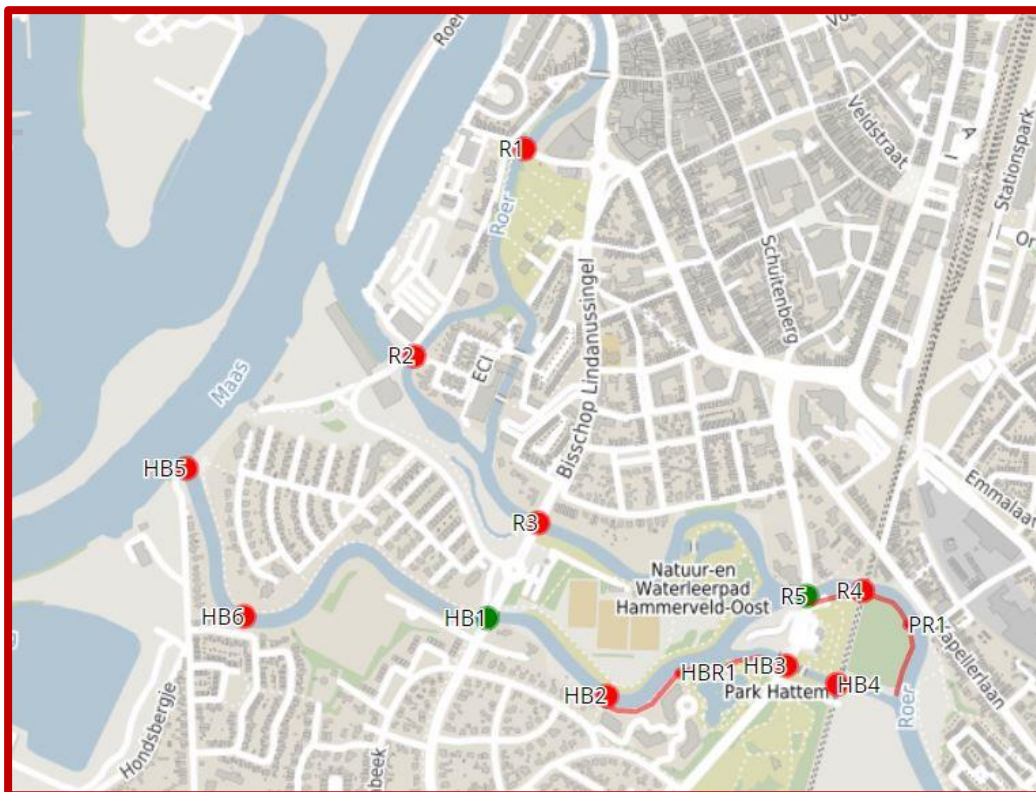
Figuur 2: Nummer 1 op de overzichtskaart. Inventarisatiegebied rivier Niers, Rode punten zijn de locaties waar geen sporen zijn gevonden en oranje punten zijn de locaties waar tijdens de inventarisatie scan in 2018 wel sporen zijn gevonden, maar tijdens de inventarisatie scan in 2020 niet.

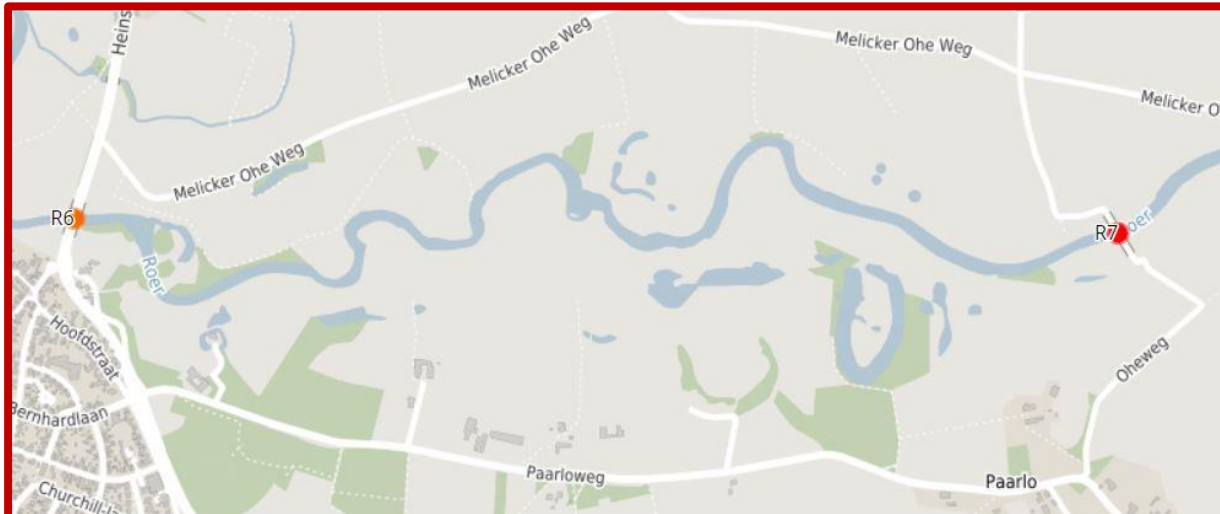
Figuur 3: Nummer 2 op de overzichtskaart. Inventarisatiegebied zijtakken rivier Maas boven Venlo, Rode punten zijn de locaties waar geen sporen zijn gevonden.

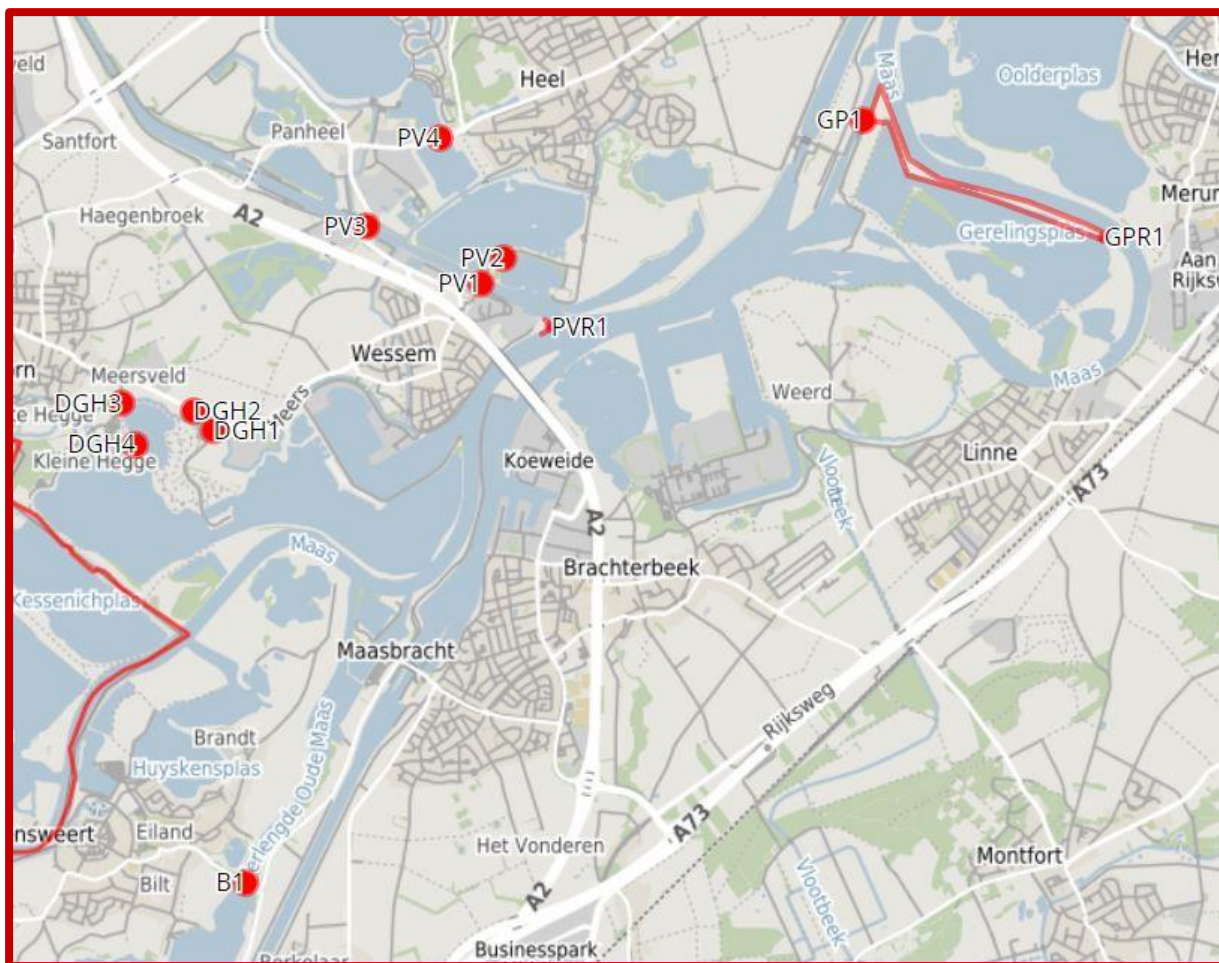
Figuur 4: Nummer 3 op de overzichtskaart. Inventarisatiegebied zijtakken rivier Maas onder Venlo (Neerbeek), Rode punten zijn de locaties waar geen sporen zijn gevonden.

Figuur 5: Nummer 4 op de overzichtskaart. Inventarisatiegebied Rivier de Roer, Rode punten zijn de locaties waar geen sporen zijn gevonden. De Groene punten zijn de locaties waar wel sporen gevonden tijdens de inventarisatie scan in 2021.

Figuur 6: Nummer 5 op de overzichtskaart. Inventarisatiegebied Rivier de Roer, de Rode punten geven de locaties aan waar geen sporen gevonden en op de oranje punten geven de locaties weer waar tijdens de inventarisatie in 2018 wel sporen zijn gevonden.

Figuur 7: Nummer 6 op de overzichtskaart. Inventarisatiegebied Maasplassen, Rode punten zijn de locaties waar geen sporen zijn gevonden.

BIJLAGE 2 TABEL MET ALLE LOCATIES EN BESCHRIJVING

CODE	INVENTARISATIEGEBIED	WAARNEMING	TYPE	DATUM	BESCHRIJVING	COORDINATEN	BIJLAGE
GM1	Groot Molenbeek	-	-	-	Snelstromend water, betonnen randen geen dekking. .	51°32'09.5"N 6°04'44.2"E	3
GM2	Groot Molenbeek	-	-	-	Snelstromend water, 2 houten looprichels en matige dekking.	51°31'10.4"N 6°04'52.7"E	3
GM3	Groot Molenbeek	-	-	-	Langzaam stromend water, 2 houten looprichels, dekking matig (struweel, braamstruiken).	51°30'54.7"N 6°05'17.7"E	3
GNK1	Geldernsch-Nierskanaal	-	-	-	Snelstromend water, 2 looprichels en veel dekking (struweel, braamstruiken).	51°31'21.8"N 6°11'48.7"E	3
GNK2	Geldernsch-Nierskanaal	-	-	--	Langzaam stromend water, betonnen helling en dekking matig (riet).	51°30'24.5"N 6°10'12.1"E	3
LFB1	Lingsforterbeek	-	-	--	Snelstromend water, 1 looprichel, weinig dekking (struweel).	51°28'20.8"N 6°11'00.3"E	3
LFB2	Lingsforterbeek	-	-	-	Snelstromend water geen looprichels en weinig dekking (struweel).	51°28'26.2"N 6°11'01.7"E	3
LFB3	Lingsforterbeek	-	-	-	Langzaam stromend water, geen looprichels of randen, geen dekking.	51°28'35.5"N 6°11'04.6"E	3
BHM1	Broekhuizermolenbeek	-	-	-	Snelstromende sluis, geen looprichels of randen en geen dekking.	51°29'17.6"N 6°09'46.2"E	3
BHM2	Broekhuizermolenbeek	-	-	-	Duiker, geen dekking.	51°29'14.5"N 6°09'26.3"E	3
BHM3	Broekhuizermolenbeek	-	-	-	Duiker, geen dekking.	51°29'08.7"N 6°09'10.8"E	3
BHM4	Broekhuizemolenbeek	-	-	-	Langzaam stromend water, grondhelling en geen dekking	51°29'14.6"N 6°09'35.4"E	3
NNL1	Niers (NL)	-	-	-	langzaamstromend water, grondhelling, weinig dekking (riet), natuurlijke oevers.	51°42'54.7"N 5°57'08.0"E	4

NNL2	Niers (NL)	-	-	-	Snelstromend water, Betonnen helling en 1 houten looprichels, matige bedekking.	51°42'21.8"N 5°57'57.4"E	4
NNL3	Niers (NL)	-	-	-	langzaamstromend water, 1 houten steiger en zand/modder rand, geen dekking,	51°42'09.5"N 5°58'13.7"E	4
NNL4	Niers (NL)	-	-	-	Snelstromend water, grondranden en dekking matig (riet, struweel), natuurlijke oevers.	51°42'30.2"N 5°59'33.1"E	4
ND1	Niers (D)	-	-	-	Snelstromend water, geen looprichels of randen en geen dekking.	51°42'16.2"N 6°03'14.5"E	4
ND2	Niers (D)	-	-	-	Langzaam stromend water, 1 grondrand met modder en dekking matig (braamstruiken)	51°42'13.9"N 6°03'15.6"E	4
ND3	Niers (D)	Ja	spraint	01-15-2018	Langzaam stromend water, betonnen helling en geen dekking.	51°42'29.0"N 6°03'57.8"E	4
ND4	Niers (D)	-	-	-	Langzaam stromend water, grondhelling, geen dekking, natuurlijke oevers.	51°42'32.2"N 6°04'08.0"E	4
V1	Vilt	Ja	Spraint	10-01-2021	Langzaam stromend water, geen looprichels of randen. Matig dekking.	51°41'03.9"N 5°55'11.4"E	4
V2	Vilt	-	-	-	sleufovergang	51°41'09.4"N 5°55'20.2"E	-
NB1	Neerbeek	-	-	-	Langzaam stromend water, grondrichels, dekking matig (riet).	51°15'21.9"N 6°00'05.4"E	-
NB2	Neerbeek	-	-	-	Langzaam stromend water, geen looprichels of randen maar wel zandbanken, weinig dekking (riet). Ernaast een snelstromende sluis.	51°15'20.4"N 5°59'43.0"E	5
NB3	Neerbeek	-	-	-	Langzaam stromend water, 1 grondrichel en 1 stenen helling, geen dekking.	51°15'31.9"N 5°59'21.6"E	5
NB4	Neerbeek	-	-	-	Langzaam stromend water, grondrichel/modder, geen dekking.	51°15'11.3"N 5°58'47.5"E	5
NB5	Neerbeek	-	-	-	Langzaam stromend water, betonnen randen plus betonnen helling met modder, weinig dekking (riet).	51°15'08.7"N 5°58'39.0"E	5

NB6	Neerbeek	-	-	-	Langzaam stromend water, grondrichels, dekking matig (riet).	51°15'09.0"N 5°58'30.7"E	5
R1	Roer	-	-	-	Langzaam stromend water, grondhelling, weinig dekking (braamstruiken, struweel).	51°11'31.1"N 5°58'50.4"E	6
R2	Roer	-	-	-	Langzaam stromend water, stenen helling en geen dekking.	51°11'22.8"N 5°58'42.0"E	6
R3	Roer	-	-	-	Snelstromend water, Natuurlijke oevers en stenen looprichels, weinig dekking (riet).	51°11'12.1"N 5°58'54.5"E	-
HB1	Hambeek	Ja	Spraint Prent	26-01- 2021	Snelstromend water, natuurlijke oever, stenen looprichels, geen dekking. Beversporen aanwezig.	51°11'06.2"N 5°58'49.6"E	6
HB2	Hambeek	-	-	-	Snelstromend water, grondrichels, geen dekking.	51°11'00.9"N 5°59'00.9"E	-
HB3	Hambeek	-	-	-	Snelstromend water, grondranden, geen dekking.	51°11'03.0"N 5°59'19.8"E	6
HB4	Hambeek	--	-	-	Snelstromend water, grondranden, geen dekking.	51°11'01.9"N 5°59'24.7"E	6
HB5	Hambeek	-	-	-	Snelstromend water, stenen randen, geen dekking.	51°11'16.3"N 5°58'19.2"E	-
HB6	Hambeek	-	-	-	Snelstromend water, stenen randen, geen dekking.	51°11'06.2"N 5°58'25.4"E	-
R4	Roer	-	-	-	Snelstromend water, 1 stenen rand en geen dekking.	51°11'08.0"N 5°59'27.3"E	6
R5	Roer	Ja ja	2 x Spraint spraint	02-02- 2021 15-03-018	Snelstromend water, stenen richels en geen dekking.	51°11'07.5"N 5°59'21.8"E	-
R6	Roer	Ja	Prent	18-02- 2018	Snelstromend water, betonnen en zand richels, dekking matig (riet, struweel). Dassporen, reesporen aanwezig.	51°08'55.5"N 6°00'12.3"E	-

R7	Roer	-	-	-	Snelstromend water, grondrichels, dekking matig (riet).	51°08'53.8"N 6°02'10.4"E	6
GP1	Gerelingsplas	-	-	-	Sluis, Snelstromen water, betonnen randen, weinig dekking (riet).	51°10'38.8"N 5°55'30.6"E	-
PV1	Polderveld	-	-	-	Snelstromend water, geen looprichels of randen en geen dekking.	51°10'01.6"N 5°53'09.9"E	-
PV2	Polderveld	-	-	-	Langzaam stromend water, betonnen randen en geen dekking.	51°10'06.7"N 5°53'17.0"E	-
PV3	Polderveld	-	-	-	Langzaam stromend water, kanaal heeft geen looprichels of randen eveneens als de duiker ernaas, dekking matig (riet, braamstruiken).	51°10'15.4"N 5°52'27.8"E	-
PV4	Polderveld	-	-	-	Snelstromend water, geen dekking en afgezet door hekwerk.	51°10'35.2"N 5°52'55.7"E	-
DGH1	De Grote Hegge	-	-	-	Langzaam stromend water, betonnen randen, dekking matig (riet).	51°09'28.9"N 5°51'34.3"E	7
DGH2	De Grote Hegge	-	-	-	Langzaam stromend water, grond richel en geen dekking.	51°09'29.3"N 5°51'25.4"E	7
DGH3	De Grote Hegge	-	-	-	Langzaam stromend water, stenen randen, weinig dekking (riet).	51°09'32.1"N 5°50'57.8"E	-
DGH4	De Grote Hegge	-	-	-	Langzaam stromend water, stenen helling, dekking weinig (riet, struweel).	51°09'25.0"N 5°50'60.0"E	-
B1	Bilt	-	-	-	Langzaam stromend water, stenen helling, dekking weinig (struweel, braamstruiken).	51°07'42.8"N 5°51'41.5"E	-
CODE	Inventarisatiegebied	Waarneming	Type	Datum	Beschrijving		
RR1	Roer	-	-	-	Oeverlengte geen tot weinig dekking (riet).		-
HBR1	Hambeek	-	-	-	Overlengte geen dekking.		-
GPR1	Gerelingsplas	-	-	-	Oeverlengte matig tot veel dekking (riet, struweel, braamstruiken).		-
PVR1	Polderveld	-	-	-	Oeverlengte geen dekking, veel losse keien.		-
PVR2	Polderveld	-	-	-	Oeverlengte weinig dekking (riet, struweel) en veel losse keien.		-

BIJLAGE 3 MAAS BOVEN VENLO

GM1

GM2

GM3

GNK2

GNK1

BHM1

BHM2

BHM3

BHM4

LFB1

LFB2

LFB3

BIJLAGE 4 RIVIER NIER

ND1

ND2

ND3

ND4

NNL1

NNL 2

NNL 3

NNL 4

V1

BIJLAGE 5 NEER

NB2

NB3

NB4

NB5

NB6

BIJLAGE 6 RIVIER ROER

R1

R2

R5

R7

HB3

HB4

HB1

BIJALGE 7 MAASPlassen

DGH2

DGH1

